

Sygn. akt III AUa 403/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie	SSA Marek Żurecki SSA Antonina Grymel
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013r. w Katowicach
sprawy z odwołania M. G. (M. G.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.
o prawo do emerytury
na skutek apelacji ubezpieczonego M. G.
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w Katowicach
z dnia 10 grudnia 2012r. sygn. akt XI U 1091/12

oddala apelację.

/-/SSA M.Żurecki /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 403/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 marca 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu M. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, gdyż nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 11 lat, 3 miesiące i 19 dni. Organ rentowy nie zaliczył jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia od 11.12.1972r. do 31.03.1975r. wS. Odlewniach (...) w S., bowiem nie przedłożył żadnego środka dowodowego potwierdzającego szkodliwy charakter pracy.

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2012r. organ rentowy, nadal odmawiając prawa do tej emerytury, skorygował jedynie staż okresów składkowych i nieskładkowych, ustalając jego wymiar na 26 lat, 7 miesięcy i 28 dni.

W odwołaniu od decyzji z dnia 16 marca 2012r. ubezpieczony domagając się jej zmiany i przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia, wniósł o zaliczenie jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresów pracy na Uniwersytecie (...) od 22.09.1986r. do 18.11.1991r. oraz w S. Odlewni (...) od 11.12.1972r. do 31.03.1975r. w oparciu o dowód z zeznań świadków.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania od obu decyzji, podtrzymując dotychczasowe stanowisko. Nadto wskazał, iż odnośnie okresu pracy od 22.09.1986r. do 18.11.1991r. ubezpieczony nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń w Katowicach wyrokiem z dnia 10 grudnia 2012r., sygn. akt XI U 1091/12 oddalił odwołanie.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, poczynionych na podstawie akt rentowych wynika, że odwołujący 60 lat ukończył (...). Wniosek o emeryturę złożył 21.06.2011r. Na dzień 1.01.1999r. udowodnił ponad 26 lat pracy, natomiast pracę w szczególnych warunkach wykonywał przez 11 lat, 3 miesiące i 19 dni.

Organ rentowy nie zaliczył do pracy w szczególnych warunkach okresów od 11.12.1972r. do 31.03.1975r., gdy odwołujący pracował na stanowisku elektromontera wS. Odlewniach (...), oraz okresu od 22.09.1986r. do 18.11.1991r., gdy odwołujący pracował na Uniwersytecie (...) jako konserwator - hydraulik, gdyż odwołujący nie przedłożył świadectw pracy w szczególnych warunkach, ani innych dowodów świadczących, że prace te były pracami zaliczanymi do prac wykonywanych, w szczególnych warunkach.

Na podstawie zeznań świadków W. W. i J. B. oraz świadka J. S., Sąd Okręgowy ustalił, że odwołujący pracując na Uniwersytecie (...) pracował jako konserwator, często na wymiennikach w budynku, gdzie znajdowała się cała aparatura ogrzewania i ciepłej wody. Ponadto odwołujący dokonywał napraw kaloryferów, wymieniał umywalki, muszle i baterie, przetykał poziomy, a nadto pilnował aby cały sprzęt i aparatura należycie funkcjonowała. Pracując na wymiennikach odwołujący narażony był na wysokie temperatury, wilgotność i hałas.

Wszyscy świadkowie zeznali, że odwołujący pracował zarówno na wymiennikach, jak również w akademikach, hotelach asystentów, na stołówce i budynku technicznym.

Z kolei na podstawie zakresu czynności odwołującego, znajdującego się w aktach osobowych, Sąd ten ustalił, że do zakresu obowiązków odwołującego należało wiele prac, które nie są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odwołujący nie otrzymywał dodatku za pracę szkodliwą i Uniwersytet odmówił mu wydania świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Oceniając ten materiał dowodowy, Sąd Okręgowy uznał, iż praca odwołującego na(...)w charakterze konserwatora - hydraulika, nie jest pracą w szczególnych warunkach. Odwołujący wykonywał różne czynności, z których niektóre mogłyby być zaliczone do prac w szczególnych warunkach, lecz nie wykonywał tych prac stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Następnie na podstawie zeznań świadka A. N. oraz odwołującego Sąd pierwszej instancji ustalił, że odwołujący pracował jako elektromonter w (...) w S. w latach 1972 - 1975 przez okres 2 lat i 3 miesiące. Praca ta polegała na konserwacji urządzeń elektrycznych i ich naprawach. Pracę tą wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, będąc narażonym na zapylenie, zagrożenie urządzeń, które były w ruchu, np. suwnicę oraz pracę na wysokości, hałas, zagrożenie porażeniem prądem.

Sąd ten podkreślił, że świadek A. N., pracujący na stanowisku elektromontera i wykonujący tę samą pracę co odwołujący, posiada na ten okres świadectwo pracy w szczególnych warunkach. Pozostali świadkowie; M. B. i Z. K. nie pamiętali odwołującego.

Sąd Okręgowy wskazał, że z akt osobowych odwołującego z tego okresu jego pracy wynika, że wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę elektromontera. Sąd uznał, iż odwołujący pracując jako elektromonter w (...) wykonywał pracę w szczególnych warunkach przez okres całego zatrudnienia, to jest przez 2 lata i 3 miesiące. Po doliczeniu tego okresu do okresu pracy w szczególnych warunkach, uznanej przez ZUS, odwołujący pracę w szczególnych warunkach wykonywał przez 13 lat, 6 miesięcy i 19 dni.

Dokonując oceny prawnej, Sąd Okręgowy wskazując na warunki nabycia prawa do emerytury na podstawie art.184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 rozporządzenia RM w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, stwierdził, iż odwołujący nie spełnia wszystkich wymaganych przesłanek, gdyż nie udowodnił, iż pracę w szczególnych warunkach wykonywał przez okres minimum 15 lat. Wg wyliczeń Sądu, odwołujący pracował w szczególnych warunkach przez okres 13 lat, 6 miesięcy i 19 dni.

Sąd Okręgowy uznał, że pracy odwołującego wykonywanej na Uniwersytecie (...) nie można zaliczyć do pracy świadczonej w szczególnych warunkach, gdyż odwołujący wykonywał różne prace, pracując na stanowisku konserwatora i hydraulika, niektóre z nich były pracami w szczególnych warunkach, ale nie wszystkie, czyli praca w szczególnych warunkach nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok apelacją zaskarżył ubezpieczony zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, w szczególności art.233 k.p.c. i przyjęcie, że wykonywana przez niego praca nie była pracą wykonywaną stale i ciągle w warunkach szczególnych oraz naruszenie norm prawa materialnego, polegające na przyjęciu wykonywania innych zadań pracowniczych, gdy podstawowym zadaniem była praca w warunkach narażenia na wysokie temperatury, wilgotność i hałas. Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uwzględnienie powództwa w całości i zaliczenie okresów wskazanych w powództwie, do pracy w szczególnych warunkach uprawniających do wcześniejszej emerytury.

W uzasadnieniu środka odwoławczego apelujący zarzucając, iż Sąd Okręgowy nie wziął pod uwagę charakteru jego pracy, wniósł o uznanie, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresie od 22 września 1986 roku do 7 kwietnia 1987 roku oraz od 19 stycznia 1990 roku do 18 listopada 1991 roku, tj. w okresie posiadania uprawnień przy eksploatacji urządzeń energetycznych, z uwagi na charakter tych urządzeń oraz ich stan techniczny praca musiała być wykonywana w sposób ciągły w systemie 3 - zmianowym.

Skarżący nie negując stwierdzenia Sądu pierwszej instancji, że wiele prac, które wykonywał nie było pracami w szczególnych warunkach, jednakże w czasie posiadania uprawnień energetycznych pracował w sposób ciągły, stały i w pełnym wymiarze czasu pracy na wymiennikach. Zakres czynności, który znajduje się w aktach osobowych,

na opracowanie tego dokumentu nie miał żadnego wpływu, ma „jedynie charakter dokumentu o charakterze dużej ogólności”.

Apelujący wskazał, iż w okresie 1975-1986 był zatrudniony w Elektrociepłowni (...) na stanowiskach ślusarz dyżurny EC (przy eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych), oraz monter aparatów, rurociągów i armatury (przy remoncie urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych). Zdaniem skarżącego, jednym z powodów zatrudnienia go na Uniwersytecie (...) był fakt posiadania przez niego uprawnień pracy przy urządzeniach energetycznych.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie bowiem jej zarzuty są nieuzasadnione.

Wbrew zarzutom skarżącego, Sąd Okręgowy ferując zaskarżone orzeczenie nie naruszył prawa, zarówno procesowego, jak i materialnego.

W niniejszym sporze niekwestionowanym było, że ubezpieczony, ubiegający się o ustalenie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art.184 w zw. z art.32 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm. - dalej zwanej ustawą) i § 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm. - dalej jako rozporządzenie) na dzień 1 stycznia 1999r. legitymuje się ponad 26-letnim stażem ubezpieczeniowym, nie należy do otwartego funduszu emerytalnego, osiągnął wymagany wiek emerytalny oraz rozwiązał stosunek pracy.

Istotą sporu było legitymowanie się przez skarżącego co najmniej 15-letnim szczególnym stażem ubezpieczeniowym. Badanie spełnienia tej przesłanki dotyczyło ustalenia czy w okresie zatrudnienia na Uniwersytecie (...) w K. od 22.09.1986r. do 18.11.1991r. na stanowisku konserwatora- hydraulika, wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy z wyników postępowania dowodowego wywiódł uprawnione wnioski w kwestii braku wykazania przez ubezpieczonego wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach. Sąd drugiej instancji uzupełnia powyższą konstatację Sądu Okręgowego, dodając, że wykonywana przez ubezpieczonego praca na Uniwersytecie (...) nie podlega zakwalifikowaniu do pracy wymienionej w wykazie A dział II, ani dziale XIV załącznika powołanego rozporządzenia Rady Ministrów.

Przed przystąpieniem do analizy prawidłowości zaskarżonego orzeczenia należy przypomnieć, iż w ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art.27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (vide: między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2007r., sygn. akt I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007r., sygn. akt III UK 51/07, OSNP 2008

Nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007r., sygn. akt III UK 62/07, LEX

nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007r., sygn. akt III UK 66/07, LEX Nr 483283;

z dnia 13 listopada 2008r., sygn. akt II UK 88/08, LEX nr 1001292, z dnia

5 maja 2009r., sygn. akt I UK 4/09, LEX Nr 509022, z dnia 8 czerwca 2011r. sygn. akt I UK 393/10, LEX nr 950426).

Rację ma skarżący, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Koniecznym jest by praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika, obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy, wymienionych w wykazie, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007r., sygn. akt III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz.325; z dnia 19 września 2007r., sygn. akt III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007r., sygn. akt III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008r., sygn. akt I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz.75 i z dnia 24 marca 2009r., sygn. akt I PK 194/08, LEX nr 528152).

Sąd drugiej instancji prezentuje pogląd, iż w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, istotnym jest możliwość jej zakwalifikowania pod pozycję powołanego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów, w którym wymienione są prace objęte daną branżą gospodarki, którą związana jest działalność jego pracodawcy. Pogląd ten jest wyrazem pełnej akceptacji stanowiska Sądu Najwyższego, który przyznając zasadniczą rolę w kwalifikowaniu prac w szczególnych warunkach cytowanemu rozporządzeniu Rady Ministrów, podkreślił, że w świetle przepisów wykazu A, stanowiącego załącznik do tegoż rozporządzenia, wyodrębnienie owych prac ma charakter stanowiskowo - branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (vide: tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 1 czerwca 2010r., sygn. akt II UK 21/10, LEX nr 619638, z dnia 19 maja 2011r., sygn. akt III UK 174/10, LEX nr 901652, z dnia 19 marca 2012r., sygn. akt II UK 166/12, LEX nr 1171002).

Skarżący roszczenie o uwzględnienie okresu zatrudnienia na Uniwersytecie (...) wywodzi z faktu, iż podczas świadczenia tamże pracy w okresach od 22.09.1986r. do 7.04.1987r. i od 19.01.1990r. do 18.11.1991r. legitymował się uprawnieniami w zakresie eksploatacji urządzeń energetycznych. Posiadanie tychże uprawnień ubezpieczony udokumentował. Apelujący podniósł, iż posiadane kwalifikacje zdobył już podczas pracy w Elektrociepłowni (...), wykonując tam pracę w szczególnych warunkach jako ślusarz dyżurny EC i to one zaważyły na jego zatrudnieniu na Uczelni.

Okoliczność wykazania przez skarżącego wspomnianych uprawnień nie budzi wątpliwości i ich posiadanie było koniecznym wymogiem jego zatrudnienia w Elektrociepłowni (...) S.A. - pracodawcy, którego przedmiotem działalności było przesyłanie energii elektrycznej i ciepłej, i z tego względu charakter wykonywanych obowiązków pracowniczych, przedstawionych przez byłego pracodawcę w piśmie z dnia 13.12.2011r. podlegał zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w wykazie A, dział II (co zresztą prawidłowo potwierdził zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 21.09.2011r. - k.4-5 a.e.).

Jednakże praca świadczona u kolejnego pracodawcy skarżącego - Uniwersytet (...), w zakładzie pracy podległym resortowi nauki, szkolnictwa wyższego i techniki, w żadnej mierze nie może być zakwalifikowana do prac, określonych w dziale II wykazu A - „**W energetyce**” przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. Nadto, na marginesie; wśród licznych obowiązków ubezpieczonego, określonych w zakresie czynności dla konserwatora wodno- kanalizacyjnego z dnia 90.05.25, brak jest - jak utrzymuje

apelujący - obowiązków, dotyczących „utrzymania pełnego nadzoru nad wymiennikami ciepła i instalacji c.o.” (vide: akta osobowe - k.39-40). Pracę konserwatora c.o. i c.w. w celu „utrzymania pełnego nadzoru nad wymiennikami ciepła i instalacji c.o. (...), a także w celu zapobiegania awarii i prowadzenia na bieżąco konserwacji i wykonywania napraw wyposażenia budynków Osiedla” (...) w S. powierzono ubezpieczonemu w okresie jego zatrudnienia na Uniwersytecie (...) od 6.02.1985r. do 31.12.1985r. w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/2 etatu) - vide: świadectwo pracy z dnia 31.12.1985r. - k.18, zakres czynności - k.13-14 akt osobowych).

Także wykonywanej w spornym okresie pracy konserwatora - hydraulika nie sposób przyporządkować do prac wymienionych w punkcie 25 działu XIV wykazu A załącznika do powołanego rozporządzenia - bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano - montażowe i budowlano- remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Prawidłowo pracodawca ocenił charakter pracy ubezpieczonego w okresie jego zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy na Uniwersytecie (...), odmawiając wydania świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach (vide: pismo Uczelni z dnia 23.09.2011r. skierowane do skarżącego - k.95 akt osobowych).

Reasumując ten wątek rozważań Sąd Apelacyjny stwierdza, że praca skarżącego świadczona w spornym okresie na Uniwersytecie (...) nie stanowiła pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i nie podlega zaliczeniu do szczególnego stażu pracy.

Wprawdzie został potwierdzony wynikiem postępowania dowodowego, szczególnych charakter pracy ubezpieczonego na stanowisku elektromontera na Wydziale (...)(...) Odlewni (...) od 11.12.1972r. do 31.03.1975r. (2 lata, 3 miesiące i 20 dni), lecz jest on niewystarczający do spełnienia warunku legitymowania się co najmniej 15- letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. Brak wykazania tej przesłanki niweczy starania ubezpieczonego o przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, determinowanej charakterem świadczonej pracy.

Kierując się powyższymi motywami, Sąd Apelacyjny, uznając iż zaskarżony wyrok odpowiada prawu, po myśli art.385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

/-/SSA M.Żurecki /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM